

Dabas aizsardzības pārvaldei
Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai
Zemkopības ministrijai
Ekonomikas ministrijai
Tieslietu ministrijai
Valsts kancelejai

2022.gada 22.jūlijā

**Atklāta kolektīvā vēstule par izmaiņām attiecībā uz tiesību aktu
grozījumiem Gaujas nacionālajā parkā**

Šobrīd privātie zemes īpašnieki praktiski nav iesaistīti un nevar lemt par jaunām īpašumu tiesības ierobežojošām prasībām savos īpašumos. Iepriekšējos gados tika veikta ES nozīmes biotopu kartēšana projekta “Dabas skaitīšana” ietvaros. Šī projekta rezultātā, bez jau esošajām dabas vērtībām, Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk – DAP) sistēmā “Ozols” parādījās neskaitāms daudzums jaunatklātu īpaši aizsargājamu biotopu, par kurām mežu īpašnieki bieži vien netika pat informēti. To izveidi reāli apstrīdēt nav iespējams, jo spēkā ir 2012. gada 2. maija Gaujas nacionālā parka (turpmāk – Gaujas NP) MK noteikumi Nr. 317. Pašlaik tiek plānoti grozījumi MK noteikumos “Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, kā arī likumā “Gaujas nacionālā parka likums”. Privāto meža īpašnieku intereses šobrīd tiek klaji ignorētas. DAP zemju īpašniekus vienkārši informē par jauniem aizliegumiem, neskatoties uz to, ka pat paši DAP un VARAM darbinieki atzīst, ka kompensācija par uzliktajiem apgrūtinājumiem un aizliegumiem nav taisnīga. Tas ir jāpārtrauc.

Gaujas NP, bez kailcirtes aizlieguma un galvenās cirtes aizlieguma, ir un tiek no jauna veidoti papildus aizliegumi un ierobežojumi, kurus valsts vispār nekompensē. Zemes, tai skaitā mežu īpašniekiem, no valsts puses ir jāizveido adekvāts, situācijai atbilstošs kompensāciju mehānisms, kas vismaz daļēji kompensētu neiegūtos ienākumus no saimnieciskās darbības aizliegumiem (tai skaitā paaugstināta ciršanas vecuma, samazinātas cirsmu platības, cirsmu piesliešanās atšķirības, saglabājamās augošās un atmirušās koksnes daudzums, ciršanas aizliegums pēc caurmēra, saīsināti termiņi mežsaimnieciskai darbībai dabas lieguma un kultūrvēsturiskajā zonā un citi (salīdzinot ar mežiem, kas neatrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās).

Par šiem un citiem jautājumiem meža īpašnieks Gatis Ziediņš ir rakstūjis un informējis arī Latvijas Republikas tiesībsargu.

Tiesībsargs savā atbildē Nr. 6-2/114 no 04.11.2019. secināja:

“Īpašumtiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu leģitīma mērķa labad, taču tiesībsargs nevar to atzīt par samērīgu, kompensācijas par īpašumtiesību ierobežojumu neesamības dēļ, proti:

Pirmkārt, jo valstī nepastāv mehānismi, kas kompensētu īpašumtiesību aprobežojumus gadījumos, kad nekustamais īpašums atrodas Natura 2000 teritorijā, ir mazāks par 1 hektāru, tas

nav ne mežs, ne lauksaimniecības zeme un tajā ir ievērojamas stingras dabas aizsardzības prasības,
un

otrkārt, jo īpašuma kadastrālās vērtības aprēķinā, neparedzot ņemt vērā apgrūtinājumu – dabas lieguma teritoriju visā platībā, valsts nav rīkojusies atbilstoši labai pārvaldībai.

Tiesībsargs norādīja, ka ir izjaukts taisnīgs līdzsvars, kas nodrošināms starp sabiedrības vispārējām interesēm un indivīda pamattiesību aizsardzību.

Apzinoties rekomendācijas ieviešanas iespējamo ietekmi uz valsts budžetu, tiesībsargs tomēr aicināja rast risinājumu taisnīgam situācijas noregulējumam, paredzot kompensācijas par īpašumtiesību aprobežojumiem nekustamajos īpašumos, kas atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.”

Gaujas NP tika izveidots 1973. gadā. Šajā laikā nepastāvēja privātīpašums uz zemi un mežiem. Ierobežojumi, kas pastāvēja padomju laikā, praktiski netika mainīti arī izstrādājot vēlāk sekojošus saistošos normatīvos aktus par šīm teritorijām. Šobrīd situācija ar īpašumtiesībām ir kardināli mainījusies.

Pašlaik, kad tiek veikti grozījumi MK noteikumos “Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un likumā “Gaujas nacionālā parka likums”, cita starpā, tiek virzīts jautājums par Gaujas NP teritorijas paplašināšanu, kas atkal plānots bez īpašnieku tiešas iesaistes procesā. Tas nozīmē, ka zemes īpašniekus vienkārši informēs un nostādīs fakta priekšā par to, ka viņu īpašumi ir iekļauti īpaši aizsargājamā dabas teritorijā ar visiem sekojošiem aizliegumiem un izrietošajām sekām. Tas nekādā veidā nav pieļaujams, vismaz attiecībā uz privātajiem zemes īpašumiem!

Līdz šim meža īpašnieks par saviem līdzekļiem Gaujas NP teritorijā bija spiests pasūtīt sertificētiem biotopu ekspertiem sagatavot individuālo meža apsaimniekošanas plānu, bez kura nebija atļauta saimnieciskā darbība (dabas lieguma un kultūrvēsturiskajā zonā), kā arī kailcirte (ainavu aizsardzības zonā). Šie eksperti, apsekojot īpašumu dabā, izvērtēja, vai ir identificējami ES nozīmes aizsargājami biotopi, kādā no meža nogabaliem. Meža īpašnieki ar šo iegūto informāciju plānoja saimniecisko darbību savā īpašumā. Projekta “Dabas skaitīšana” ietvaros jebkuru īpašumu visā Latvijas teritorijā varēja apsekot atkārtoti jebkurā laikā un papildus esošajiem aizsargājamajiem biotopiem atklāt jaunus. Atbilstoši Gaujas NP likumdošanai ikviens ES aizsargājamais biotops nozīmēja to, ka saimnieciskā darbība būs aizliegta (pretēji kā tas ir saimnieciskajos mežos). Izbrīnu raisa tas, ka meža īpašnieks maksāja biotopu ekspertam par apsaimniekošanas plānu, lai gan cits eksperts var atrast vēl kādu aizsargājamu biotopu tajā pašā īpašumā, pie kam atkal meža īpašniekam veidojot jaunus apgrūtinājumus.

Tāpēc lūdzam visas atbildīgās institūcijas rūpīgi izvērtēt radušos situāciju un nepieļaut situāciju, ka jauni aprobežojumi zemes un mežu īpašniekiem tiktu izveidoti bez īpašnieka piekrišanas. Uzskatām, ka jauni aprobežojumi zemes un mežu īpašniekiem būtu pieļaujami tikai uz savstarpējas vienošanās (līgumattiecību pamata) ar noteiktu termiņu, vai beztermiņa.

Gaujas nacionālā parka teritorijā pieaug egļu astoņzobu mizgrauža postījumi, kas arvien palielinās, tādejādi izsaucot masveida mežu bojāeju. Īpaši tas redzams DAP valdījumā esošajos valsts mežos, kā arī Gaujas NP dabas lieguma zonas privātajos mežos. Neskatoties uz to, tiek veidoti jauni meža biotopi privātajos mežos, kur īpašniekam aizliegts pat malku savām vajadzībām nocirst.

Tāpat vēlamies vērst jūsu uzmanību faktam, ka DAP, VARAM un dabas aizsardzības organizācijas mērķtiecīgi izplata informāciju par Latvijas mežu “katastrofālo izciršanu”, par to, ka Latvijai jādomā par aizsargājamo teritoriju paplašināšanu un stingrāk jāpievēršas bioloģiski augstvērtīgo meža teritoriju aizsardzībai. Parādot Latvijas, it kā ļoti “slikto stāvokli” aizsargājamo

teritoriju platību jomā, netiek ņemts vērā fakts, ka nekādos aizsargājamo platību aprēķinos netiek ņemtas vērā jūras, upju, ezeru un purvu aizsargjoslu platības, kā arī pašvaldību veidotās aizsargājamās teritorijas, kur ir ierobežota saimnieciskā darbība. Šīs platības sastāda ļoti lielu aizsargājamo platību apjomu.

Rodas jautājumi:

1. Vai sabiedrības ieguvumi īsākā vai ilgākā laika periodā no šādas “zaļās” politikas, ir lielāki par zaudējumiem valstij, tautsaimniecībai?

2. Vai tādējādi netiek palielināta enerģētiskās krīzes iespējamība Latvijā, īpaši lauku apvidos, kur galvenais kurināmā veids joprojām ir malka?

3. Vai visi meža īpašnieki Latvijā ir vienlīdz tiesiskā stāvoklī? Vai meža īpašnieki, kuru īpašumi iekļauti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, tai skaitā Gaujas NP, ir vienlīdzīgā stāvoklī ar meža īpašniekiem ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kam nav konstatētas īpaši aizsargājamās dabas vērtības, kurām izveidoti mikroliegumi?

4. Vai ir pieņemama situācija, ka mežu īpašniekiem Latvijā, tajā skaitā Gaujas NP teritorijā, valsts par uzliktajiem aprobežojumiem un aizliegumiem nekompensē taisnīgu atlīdzību un turpina veidot jaunus biotopus un veidot jaunus aprobežojumus?

5. Kāpēc par dabas un vides aizsardzību atbildīgās institūcijas apzināti maldina sabiedrību par patieso īpaši aizsargājamo platību apjomu, tajās neiekļaujot ne projekta “Dabas skaitīšana” ietvaros konstatētās vērtības (par kurām joprojām netiek maksātas kompensācijas), ne aizsargjoslu platības, kur ierobežota saimnieciskā darbība, ne arī pašvaldību izveidotās aizsargājamās teritorijas?

Lūdzam minētās darbības izvērtēt saistībā ar LR Satversmes 105., 115., 116. pantu prasībām, Civillikuma 927., 928., 1076., 1077. pantu prasībām, kā arī saistībā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10. panta prasībām.

Šo vēstuli sastādīja meža īpašnieki Gatis Ziediņš un Ainārs Amantovs. Ar saviem parakstiem mēs apliecinām, ka visi savāktie un iesniegtie cilvēku paraksti ir autentiski un atbilst oriģinālam.

Gatis Ziediņš
tālrunis: 26539246
e-pasts: gatis.222@inbox.lv

Ainārs Amantovs
tālrunis: Nr. 29722111
e-pasts: ainarsamantovs@inbox.lv

Veja do mundo caudado
em reunião 17 horas
22. 07. 2022.
S. Almeida
A. Amantovs

